

СОЦІАЛЬНИЙ ПРОЕКТ
«Формування соціально активної особистості
шляхом використання інтерактивних методів
навчання»

Вступ

Актуальність: В сучасних умовах виховання та розвитку дітей вважається, що доцільно замінити традиційну «накопичувальну» освіту на освіту «проблемно-визначальну», інтерактивну, адже за умов проблемно-визначальної освіти учні займаються реальними проблемами, запозиченими з життя, мають змогу проаналізувати та вирішити проблеми, поставлені перед ними самостійно, а не лише отримати певний багаж знань від вчителя. З погляду соціальної роботи, така практика є чудовою перспективою на майбутнє життя підростаючого покоління, так як вона формує самостійність та стійкість людини в суспільстві ще зі шкільних років.

Бразильський педагог Пауло Фрейре стверджував, що під час навчання учні мають робити набагато більше, ніж просто слухати і фіксувати готові думки вчителя. Вони можуть продукувати інформацію самостійно, визначати та обговорювати проблеми, знаходити шляхи їх розв'язання, спостерігати і планувати.

Мета проекту: Проаналізувати основні інтерактивні методи соціальної роботи, до яких належать мозковий штурм, рольова гра та дебати, та перевірити на практиці як вони впливають на формування соціально активної особистості.

Завдання проекту:

- перевірити ефективність методів мозкового штурму, рольової гри та дебатів при формуванні соціально активної особистості;
- окреслити головні переваги інтерактивних методів при роботі з учнями;
- порівняти особливості впливу мозкового штурму, рольової гри та дебатів на всебічний розвиток учня.

Проблема, на вирішення якої спрямований проект: формування соціально активної особистості шляхом використання інтерактивних методів навчання: набуття учнями певного соціального досвіду, уміння створювати соціальні зв'язки, спостерігати та планувати своє життя.

Цільова група, на яку спрямований проект. Для участі у проекті були задіяні учні початкових класів Комунального закладу «Новгородківський навчально-виховний комплекс» Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Кіровоградської області (в кількості 120 респондентів) та 11 вчителів.

Терміни реалізації проекту: Вересень – грудень 2019 року: підготовчий етап проекту; січень – лютий 2020 року – по сьогодні: формуючий етап проекту.

Ресурси проекту: наукова та методична література, наукові праці та методики зарубіжних та вітчизняних вчених.

Бенефіціари: до підготовки та реалізації проекту були залучені студенти та викладачі кафедри загальної підготовки та соціальної роботи ПВНЗ «Кропивницький інститут державного та муніципального управління», адміністрація, вчителі та учні КЗ «Новгородківський навчально-виховний комплекс» Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Кіровоградської області.

План реалізації проекту

Етап реалізації проекту	Завдання етапу	Заходи	Ресурси	Термін реалізації етапу	Виконавець	Результат
Підготовчий	Вивчення науково методичної літератури та відбір актуальних методів для роботи з учнями		Наукова та методична література	Вересень - грудень 2019 р.	Студентка ПВНЗ «КІДМУ» кафедри загальної підготовки та соціальної роботи, навчальної групи ДСР-116 Зварич Н.В.	
Формуючий	Проведення практичної роботи з учнями, до якої відноситься мозковий штурм, рольова гра та дебати.	- Рольова гра «Моя майбутня професія» - Мозковий штурм на тему: «Охорона навколишнього середовища» - Дебати на тему «Права людини».	Наукова та методична література; Додатковий підручний матеріал.	Січень – лютий 2020 р.	Студентка ПВНЗ «КІДМУ» кафедри загальної підготовки та соціальної роботи, навчальної групи ДСР-116 Зварич Н.В.	

Кошторис витрат

Для реалізації проекту були відібрані такі інтерактивні методи роботи з учнями як мозковий штурм, рольова гра та дебати. Відповідно задля успішного їх проведення, окрім наукової та методичної літератури, необхідний деякий додатковий матеріал.

Для ефективності методу «мозкового штурму», який спонукає учасників виявляти свою уяву, творчість та вільне висловлювання всіх думок, а також допомагає знаходити багато ідей та рішень, організатору необхідно мати мікрофон. Мікрофон дасть можливість кожному учаснику мозкового штурму висловлювати свою думку швидко, по черзі, та допоможе запобігти галасу у класі.

Одним з правил проведення мозкового штурму є те, що один з учнів має записувати всі запропоновані ідеї. Коли група буде вважати кількість поданих ідей достатньою, можна переходити до наступного етапу. Тому, щоб не втратити жодної запропонованої ідеї організатору необхідно мати записник або ж крейду, щоб фіксувати ідеї на дошці.

В цілому, для проведення мозкового штурму організатору та групі учнів необхідно мати: мікрофон (500 грн.), записник (50 грн.) або/та крейду (550 грн.) і дошку. В ідеалі, інтерактивна дошка (10000) з мультимедійним забезпеченням допоможе запровадити інтерактивні методики з максимальною ефективністю.

Для проведення рольової гри бажано мати костюми різних персонажів, відповідно до ідеї гри. Так, як рольова гра імітує реальність та дає можливість діяти «як насправді» костюми лише підкреслять цю реальність та допоможуть дітям ще більше вжитися в ту чи іншу роль. Рольова гра, яку пропонуємо ми, має характер визначення майбутньої професії, тому для роботи нам знадобляться маски та значки (або ж елементи вбрання) фахівців тієї чи іншої професії. Це може бути шапочка кухаря, лікаря, указка або окуляри вчителя, конституція для адвоката, юриста, пензлик для художника, фотокартки для фотографа, позначка таксі для водія, тканина для дизайнера,

квітка або рослина для еколога, біолога, інструменти для будівельника, пробірка для лаборанта, та багато інших реквізитів цікавих професій. Для придбання таких матеріалів нам знадобиться сума в 300 грн.

Дебати є організованим процесом формулювання і захисту своїх позицій щодо конкретної проблеми. Метою дебатів є усебічний аналіз і обговорення проблеми, яка не має простого розв'язання. Такий метод вчить відстоювати свою позицію в колективі, вміти підбирати правильні аргументи в складних ситуаціях та вирішувати їх словесно.

Задля того, щоб група могла зрозуміти проблему обговорення краще її можна підкріпити різними зображеннями або ж плакатами з актуальної теми. Це допоможе не тільки словесно проінформувати аудиторію з того чи іншого питання, а ще й наглядно показати приклад. Витрати на такі плакати та ілюстрації обійдуться в 200 грн.

Загалом, для проведення всіх запланованих інтерактивних методів роботи з учнями, а саме мозкового штурму, рольової гри та дебатів нам знадобиться кошторис приблизно в сумі однієї тисячі гривень.

Матеріал	Ціна
Мікрофон	500 грн.
Записник / крейда	50 грн.
Маски, значки, елементи вбрання	300 грн.
Плакати, стенди	200 грн.
Інтерактивна дошка з мультимедійним забезпеченням	10000 грн.
Всього	11000 – 11050 грн.

Очікувані результати проекту

За умов щоденного використання інтерактивних методів навчання, освітній процес особистості та формування його соціальної активності відбуватиметься набагато успішніше, якщо учні самостійно формулюватимуть завдання і, виходячи з власного життєвого досвіду, виконуватимуть їх. Інтерактивні методи створюють комфортні умови для навчання, кожний учасник має змогу повірити у свої сили, зробити свій індивідуальний внесок у загальну справу та розвинути свої здібності. Існує можливість обмінятися знаннями, ідеями, способами діяльності. З допомогою такої освіти формуються навички кооперації та співробітництва, відчуття роботи в команді, а слабкі учні почувуються більш впевнено.

Від проекту ми очікуємо отримати такий результат: навчити учнів розбиратися в актуальних проблемах сучасності; критично мислити; дивитися на речі з різних точок зору; логічно вибудовувати свої думки; уміти переконувати інших; уміти правильно спілкуватися з однолітками; вірити у свої сили; розвивати свої індивідуальні здібності

Ми вважаємо, що під час стандартних занять учні часто втрачають інтерес до навчання, але інтерактивні методики створюють атмосферу уваги та зацікавленості. Вони просто роблять заняття більш цікавими, захоплюючими, веселими.

Впровадивши інтерактивні методи до традиційних методів навчання ми також прагнемо досягнути таких результатів: заохотити активність учнів; стимулювати спілкування, дискусії та використання практичних навичок; підтримувати робочу атмосферу протягом уроку; навчити учнів включатися в роботу на одному рівні з класом.

Важливо викликати інтерес до навчальної або виховної теми, перетворювати аудиторію пасивних спостерігачів на активних учасників заняття. Якщо викладач у своїй роботі буде використовувати активні форми та методи навчання то це важливе питання буде вирішеним саме собою. Активні форми навчання будуються на інтерактивних методах, коли існує

взаємозв'язок не лише між викладачем і слухачем, а й між слухачами у навчанні.

Інтерактивні методи захоплюють слухачів, пробуджують в них інтерес та мотивацію, навчають самостійному мисленню та діям. Задачі, які можна розв'язати одночасно з допомогою інтерактивних методів навчання: розвиток комунікативних умінь і навичок; емоційний контакт між слухачами; співпраця у команді, прислухання до думки свого товариша; зняття нервового навантаження слухачів, можливість переключення уваги на вузлові питання теми.

За допомогою інтерактивного навчання ми виховуємо особистість, яка: ставить перед собою завдання; розвиває навчальну активність; визначає проблеми в ході роботи; вчиться вирішувати проблеми самостійно.

Використання інтерактивної стратегії змінює роль і функції вчителя — він припиняє бути центральною фігурою і лише регулює навчально-виховний процес, займається його загальною організацією, визначає загальний напрям (готує до уроку необхідні завдання, формулює питання для обговорення в групах, контролює час і порядок виконання наміченого завдання, дає консультації, допомагає в разі серйозних утруднень).

У ході інтерактивного навчання вчитель не повідомляє дітям готові істини, рішення, висновки, а організовує навчальний процес у такий спосіб, щоб учні в ході самостійного пошуку ідей та їх обговорення навчали один одного; допомагає створити атмосферу підтримки, взаєморозуміння, терпимості, доброзичливості. Не менш важливою є позиція вчителя. Учні мають відчувати його доступність, відкритість у спілкуванні, віру в здібності кожного, довіру, уміння поставити себе на місце учня й побачити ситуацію його очима, співпереживання, співчуття.

Використання інтерактивних методів навчання вимагає певної зміни в житті класу, а також часу для підготовки, як від учнів, так і від учителя. Разом із тим потрібно розуміти, що використання інтерактивних методів не є

самоціллю. Це лише засіб, який сприяє створенню на уроці атмосфери співпраці, взаєморозуміння.

На нашу думку, інтерактивні методи є працюючими методами, як в середині групи, так і за її межами. Хоча роль викладача в ході інтерактивних занять є другорядною, проте слід звернути увагу на процес підготовки та розподілення ролей для аудиторії.

З групи учнів, які притримуються власних точок зору, необхідно зробити команду, частиною якої є викладач, поділити створену команду на групи, об'єднуючи дітей за інтересами або з власних міркувань викладача.

Як правило, працюючи в групі, в учнів виникає покращення комунікативних навичок, проявляється як командний дух, так і характеристики лідера окремих індивідуумів. Таким чином, створюється умови для індивідуального самовираження всередині групи, вміння працювати в команді, розвивається дух суперництва, який сприяє мотивації учнів до розширення знань для покращення комунікації та словесного закріплення своїх позицій. Даний метод вчить учня активному самостійному пошуку відповіді, що є одним з основних завдань.

Інтерактивна взаємодія характеризується високим показником інтенсивності спілкування учасників, їх прямою комунікацією, зміною використаних прийомів та форм спілкування, що допомагає урізноманітнити сприйняття інформації, тим самим, покращуючи її засвоєння.

Використання інтерактивних методів навчання спонукає не лише учня, але й викладача до постійної творчості, сприяє розвитку соціально-педагогічних здібностей, орієнтує на пошук унікальних якостей дітей, особливостей їх мислення.

Технології інтерактивного навчання можуть бути залучені до проведення заняття в аудиторії або за її межами у формі позакласового заходу. Методика проведення заняття є активною, тобто жоден учень не залишається без уваги і, у сприятливій атмосфері, навіть пасивні діти прагнуть бути активними учасниками.

Висновки

Беручи до уваги вищезазначений матеріал, можна дійти висновку, що використання інтерактивних форм та методів в реалізації особисто орієнтованого підходу дають змогу сприяти формуванню соціально-активної особистості, практично збільшити кількість розмовної практики на занятті, мотивувати учнів до освітньої діяльності, засвоїти навчальний матеріал та використати його у подальших заняттях та житті.

Даний проект є довготривалим, в даний момент знаходиться на формуючому етапі своєї реалізації і потребує подальшої розробки, доопрацювання та впровадження.

Ми вважаємо, що у сучасному суспільстві освітній процес є переважно діджиталізованим і його необхідно організувати таким чином, що джерелом знань буде не тільки вчитель, але й гра, зображення, відео, інтернет-простір. Учні, відповідно, повинні вміти осмислювати отриману інформацію, трактувати її, застосовувати в конкретних умовах; водночас думати, розуміти сутність речей, критично ставитися до будь-якої інформації, вміти висловити особисту думку.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор і спільне розв'язання проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню знань і вмінь, виробленню цінностей та первинних компетенцій, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогові стати справжнім лідером дитячого колективу.

В результаті ми прагнемо виховати соціально активну особистість, яка уміє фокусувати увагу на проблемі, формувати власні мотиви, бути демократичною, конструктивно та критично мислити, приймати продумані рішення та брати за них відповідальність, вміти спілкуватися з іншими людьми, а також комфортно почуватися в колективі та прагнути бути лідером.